

FREDSRÖRELSEN I FINLAND 100 ÅR

Vad vill den i dag?

Finlands Fredsförbund är en del av den internationella fredsrörelsen

Fredsrörelsens rötter sträcker sig ända tillbaka till autonomins tid i Finland. Rörelsen grundades i Tammerfors den 10 januari år 1907. År 1910 var Finlands Fredsförbund första gången representerat vid International Peace Bureaus (IPB) världskongress. Förbundets arbete avbröts av första världskriget.

Fredsförbundets internationella referensorganisation IPB grundades 1892 för att främja fred mellan nationerna samt mellanfolkliga relationer som grundar sig på internationell rätt. IPB bidrog på ett avgörande sätt till att man fick till stånd världshistoriens första internationella fredsmöte i Haag år 1899. Mötet grundade den internationella domstolen i Haag, som numera ingår i FN-systemet som dess äldsta del. IPB är världens äldsta och numera också världens mest omfattande internationella nätverk av medborgarorganisationer som verkar för fred. IPB har konsultstatus inom FN.

I sin nuvarande form har Fredsförbundet verkat oavbrutet sedan år 1920, först under namnet Finlands Fredsförbund – förening för Nationernas förbund och efter andra världskriget under namnet Finlands Fredsförbund – förening för FN. Förbundet är obundet ifråga om partipolitik, internationell politik och religion. Fredsförbundet stöder fredsforskning och annat vetenskapligt arbete som syftar till att bevara freden och hitta konfliktlösningsmodeller där våld inte används. Under de tre senaste decennierna har förbundet fungerat som centralorganisation för ett flertal fredsorganisationer och aktivitetsgrupper.

Finlands Fredsförbund är en aktiv del av den internationella fredsrörelsen. Från och med 60-talet har det runt om i världen uppstått en växande antal organisationer som specialiserat sig på olika sektorer inom fredsproblematiken, forskningsinstitut, tankesmedjor och kampanjorganisationer. Finlands Fredsförbund ser det som sin uppgift att hålla kontakt med så många av de här grupperna som möjligt och att till den finländska allmänheten förmedla information om deras verksamhet och idéer. Det är frågan om bl.a. förebyggandet och hantering av konflikter där våld används, nedrustning, strukturella förutsättningar för säkerheten samt utvecklandet av FN-systemet.

Fredsförbundets principer

Utvecklingen av Fredsförbundets namn och förbundets tidiga anknytning till IPB:s internationella nätverk säger en hel del om den filosofi som Fredsförbundets verksamhet grundar sig på. Utvecklingen har visat att den obundna fredsrörelsen i världen från första början har varit realistisk i fråga om sina målsättningar och principer. Det

internationella systemet och dess metoder att trygga freden har utvecklats i en riktning som den obundna freds rörelsen har stakat ut.

Freds förbundets medlemsorganisationer har var och en sin egen identitet och de är självständiga i fråga om sin verksamhet. De förenas av att de har en ganska likartad uppfattning om förutsättningarna för fred. Vid höstmötet 1977 antog Freds förbundet en principdeklaration. Deklarationen eller idéprogrammet godkändes i förnyad form tjugo år senare vid Freds förbundets höstmöte år 1997.

Det förnyade idéprogrammet antogs under den finländska freds rörelsens 100-årsjubileumsår och godkändes 10.2.2007 vid förbundets jubileumsmöte i Tammerfors.

FINLANDS FREDSFÖRBUND HAR FÖLJANDE SÄRSKILT VIKTIGA MÅLSÄTTNINGAR

- Alla människors människovärde respekteras. Var och en garanteras friheter och rättigheter i enlighet med FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och konventionerna om de mänskliga friheterna och rättigheterna.
- Det internationella rättssystemet som nämns i FN:s grundfördrag gäller i alla internationella relationer.
- Människors olika målsättningar och konflikter anses höra till det normala livet. Med fred avses samhällets förmåga att lösa meningsmotsättningar internt och externt utan att tillgripa våld.
- Individens rätt att vägra att döda respekteras överallt som en mänsklig rättighet.
- Ekonomisk och social jämställdhet inom nationerna och mellan dem främjas. Denna målsättning styr i synnerhet biståndsarbetet och de organisationer som skapar spelregler för världshandeln.
- Samarbetet mellan staterna bygger på ett erkännande av ett ömsesidigt beroende och jämställdhet. Alla försök att med ekonomiska eller militära maktmedel få övertaget över andra frångås.
- Det internationella samarbetet för att med fredliga medel lösa lokala konflikter utökas. För det internationella samfundet bör ett larmsystem utvecklas som på förhand varnar för faran att våld kommer att tillgripas.
- Internationell krishantering skall alltid i första hand förstås som civil krishantering. Regionala organisationers krishanteringsoperationer utförs alltid i samförstånd med FN och bör följa dess grundfördrag och dess normer för de mänskliga rättigheterna.
- Ett totalt och effektivt förbud mot massförstörelsevapen såsom kärnvapen förverkligas omedelbart.
- Allmän nedrustning samt ett förbud mot vapenexport främjas på ett effektivt sätt. Resurser som nu är bundna till upprätthållandet av arméer och till upprustning frigörs och kan användas för att förebygga konflikter där våld används, för fredsbevarande verksamhet och för att främja utveckling och mänsklig säkerhet.
- FN och de regionala organisationer som arbetar i enlighet med dess principer stärks.

Kriget har förändrats till sin natur och detta måste man förstå om man vill främja freden

Samhälleliga förändringar och den teknologiska utvecklingen har förändrat krigens natur. Det klassiska kriget var en strid mellan regionala härskare om verkliga eller inbillade fördelar. Undersåtarna - krigare och civila – blev krigens offer.

Samhällellens demokratisering har minskat sannolikheten för krig. Demokratin började mera allmänt accepteras först efter andra världskriget. De demokratiska värderingarnas internationella genombrott hörde samman med grundandet av FN. Trots detta var världen tudelad i ideologiskt avseende och drevs för mera än fem decennier in i det kalla kriget och kapprustningen.

Hotet om ett klassiskt krig har minskat även på grund av det minskade ekonomiska utbytet av territoriella erövringar, av de förödande konsekvenser som en eventuell användning av massförstörelsevapen skulle ha, samt av den globala publicitet i realtid som medierna förmedlar.

Under andra hälften av 1900-talet började det koloniala systemet upplösas. Denna process byggde på internationellt samförstånd inom FN, men gav trots det upphov till både frihets- och inbördeskrig.

Det kalla kriget och upplösningen av kolonialsystemet var på många sätt sammanflätade med varandra. Processen lämnade efter sig osunda internationella beroendeförhållanden och odemokratiska maktsystem, som alltfört ger upphov till väpnade konflikter.

Det klassiska kriget är numera osannolikt. I dagens värld är de väpnade konflikterna lokala eller regionala och i allmänhet inomstatliga. En ny företeelse är också den globala terrorismen.

Mänsklig säkerhet, demokrati och fred är alla förutsättningar för varandra

Upprustning och maktbalans var de viktigaste sätten att bevara freden i de klassiska krigens värld. Sentensen "Om du vill ha fred, förbered dig för krig", som bar upp det anarkistiska internationella systemet, fick i 1900-talets värld ge plats för nya principer om hur freden skall byggas och bevaras.

I och med att FN-systemet grundades erkände man att tryggheten av freden är en global samarbetsfråga. De viktigaste metoderna på lång sikt är biståndsarbete, ett effektivt främjande av konventionerna om de mänskliga rättigheterna samt tryggheten av ett fungerande ekosystem och tillräckliga naturtillgångar. FN har skött de här frågorna på ett bra sätt, men av ett världssamfund som slutit sig samman till Förenta Nationerna kan man kräva betydligt större aktivitet och ett mycket snabbare tempo.

En avgörande position innehas av världens handelssystem. För att det skall kunna utvecklas krävs framför allt spelregler som ger fattiga länder garantier för en självständig utveckling.

I enlighet med sina principer skall FN alltid agera då freden är hotad, var än i världen det sedan må vara. Det finns två skäl till detta. Ett krig kränker alltid den viktigaste av alla mänskliga rättigheter, rätten till liv. Även om kriget är lokalt föreligger alltid faran att det kommer att utvidgas.

Under det kalla krigets dagar var en obetingad respekt för staternas suveränitet det pris som världen fick lov att betala för att bibehålla FN-systemet. Efter det kalla kriget har man godkänt en ny princip enligt vilken det internationella samfundet inte kan tillåta omfattande kränkningar av de mänskliga rättigheterna i stor skala bara för att de sker

under den statliga suveränitetens täckmantel. Särskilt gäller detta folkmord och brott mot mänskligheten. Den nya principen kallas skyddsansvar.

Den lokala krishantering har fått karaktären av en global polisverksamhet och dess målsättning borde alltså vara att ställa dem som gjort sig skyldiga till brott mot de mänskliga rättigheterna inför rätta. Det är absolut nödvändigt att man då man utövar krishantering och fredsbevarande verksamhet på det lokala planet mycket noggrant följer de internationella människorätts- och humanitära avtalen. Absolut förkastligt är att något land eller någon grupp av länder under krishanteringens täckmantel ensidigt skyddar sina egna intressen.

Målsättningen för krishantering skall vara att lokalbefolkningen på ett demokratiskt sätt får ansvaret för att organisera sitt eget liv och knyta sociala kontakter med den övriga världen. Demokrati innebär ett fredligt förlikningssystem vid konflikter och ett alternativ till krig. Att vara medborgare med rätt till politisk delaktighet i ett samhälle som respekterar de mänskliga rättigheterna innebär mänsklig säkerhet.

Internationell krishantering skall vara grundad på en gemensamt stiftad lag. FN-systemet och de internationella fördragen erbjuder en sådan laglig grundval. Därför är det också viktigt att det finns en fullmakt eller ett mandat för krishantering. Ingen stat eller grupp av stater får, hur goda avsikter man än har, handla enbart utgående från sina egna motiv.

Kriget är ingen ödesbestämd nödvändighet, som härrör sig från människans natur. Att ty sig till våld eller hot om våld för att främja politiska syften är ett brott. Lika litet som i fråga om bekämpningen av annan brottslighet är polisiär verksamhet den enda eller ens den bästa metoden att få bukt med dem som vill ty sig till krig. Det är en desto sämre metod ju brutalare den används. De alternativ som effektivast främjar freden är utveckling, mänsklig säkerhet och demokrati.

Då det gäller att förverkliga de ovan nämnda principerna har regeringarna en nyckelposition, men de kan förverkligas bara med hjälp av en upplyst allmän opinion, en aktiv medborgaraktivitet och en målmedveten påverkan. I den verksamheten, eller med sitt stöd, kan varje människa som så önskar finna sin egen plats.

Freds rörelsen formulerar på nytt den gamla parollen ”om du vill ha fred förbered fred” .